

ਰਾਜਬੀਰ ਸਹਿਰਾਵਤ ਜੇ.
ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

2019 ਦਾ CWPNo.17459

09 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2021

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਅਨੁਛੇਦ 226 - ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 - ਐਸ.ਐਸ. 173, 465 - ਸੀਬੀਆਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੁਤੰਤਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਤਫਤੀਸ਼ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਐਫਆਈਆਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। 3 ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ - ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ - ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਛੱਡਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਏਜੰਸੀ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ - ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ - ਉਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧ ਹਨ - ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਦਾ ਉਹਨਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 32 ਜਾਂ 226 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ - ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ - ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਸਿਰਫ ਅੱਪਾ ਸੱਚ ਹੈ - ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਹਰ ਵਰਤੋਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ ਕੁਝ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ - ਅੱਗੇ ਰੱਖੀ ਗਈ - ਧਾਰਾ 465 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਸਿਰਫ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹੈ - ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਣ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਰਪੱਖ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ।

ਮੰਨਿਆ ਕਿ, "ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ" ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਕਰਸ਼ਕ ਵਾਕਸ਼ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਕਤ ਵਾਕਸ਼ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾ ਲਿਖਣ ਦੇ ਹੁਨਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤਫਤੀਸ਼ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ

ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਕੰਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਗੇਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰੱਖਣਾ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਇੱਕ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ; ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸਿਵਲ ਸੂਟ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਜਾਂ ਬੇਤੁਕੀ ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਵਿਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਲਈ ਤਰਸਦਾ ਹੈ; ਤਾਂ ਜੋ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੋਸ਼ੀ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ।

(44 ਲਈ)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੀਵਿਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਚਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਾਗਰਿਕ/ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼; ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ; ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਘੇਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜਾਂ ਉਸੇ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀਵਿਲ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਚਾਰ ਵੀ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਉਹ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀਵਿਲ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਬਦਲਵਾਂ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ

(Rajbir Sehrawat, J.)

ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਅਣਚਾਹੇ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ

ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹ ਜੇ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਉਪਾਅ ਹਨ। ਦੋਸ਼ੀ, ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਨਾ ਕਰੇ; ਉਸ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ; ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ, ਜੇ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨਾ ਤਾਂ ਬਦਲਵਾਂ ਉਪਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਪਦੰਡ 'ਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਾਏ ਗਏ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ, ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ।

(ਪੰ: ੫੫)

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਅੱਧਾ ਸੱਚ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਹਰ ਵਰਤੋਂ ਕੁਝ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ; ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਦਾਲਤ ਜੇਕਰ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇਗੀ। ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਜਾਂਚ ਦੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਸੀਮਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(ਪ: ੫੬)

ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਧਾਰਾ 465Cr.PC ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਬਦਨੀਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬੇਤੁਕਾ ਜਾਂ ਖਰਾਬ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਗਰਭਪਾਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਿਆਂ। ਧਾਰਾ 465 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਲਈ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੁਝ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ

ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

(ਪੰ: ੬੨)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ; ਅਤੇ ਤਤਕਾਲ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਨਾਟਕ; ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਕੇ; ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ; ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਥਿਤ ਗਲਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਜਨਤਕ ਦਬਾਅ ਨੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੀ ਬਦਨੀਤੀ, ਤਰਕਹੀਣਤਾ ਅਤੇ ਬੇਹੂਦਾ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੁੜ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਪੰ: ੭੮)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਣ; ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਰਪੱਖ, ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ; ਜਾਂਚ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ; ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਬਾਹਰੀ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ; ਜਿਸਨੂੰ Cr.PC ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਰੈਂਕ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

(ਪੰ: ੮੦)

ਆਰ.ਐਸ.ਚੀਮਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨਾਲ
ਕੇ.ਐਸ.ਨਲਵਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ
ਏ.ਐਸ.ਚੀਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ
ਚੱਕੀਟਨ ਬਨਾਮ ਪਾਪਟਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ
CWP-17459-2019 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ।

(*Rajbir Sehrawat, J.*)

ਅਸ਼ੋਕ ਅਗਰਵਾਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨਾਲ

ਕੇ.ਐਸ.ਨਲਵਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ

ਚੱਕੀਟਨ ਬਨਾਮ ਪਾਪਟਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ

CWP-17460-2019 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ।

ਸਿਧਾਰਥ ਲੁਧਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨਾਲ

ਗੌਰਵ ਗਰਗ ਪੂਰੀਵਾਲਾ, ਸ੍ਰ. ਡੀਏਜੀ, ਪੰਜਾਬ;

ਦੀਆ ਸੋਢੀ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਪੰਜਾਬ;

ਕਰਨ ਭਾਰਿਹੋਕੇ, ਐਡਵੋਕੇਟ;

ਅਨੁਸ਼ਾ ਨਾਗਰਾਜਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ

ਸੁਭਾਂਗਿਨੀ ਜੈਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ

ਪੰਕਜ ਸਿੰਘਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ।

ਆਰ ਐਸ ਬੈਸ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ

ਐਮਐਸ ਚੌਹਾਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 5 ਲਈ

ਸੁਮੀਤ ਗੋਇਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 6-ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.

ਰਾਜਬੀਰ ਸਹਿਰਾਵਤ, ਜੇ.

(1) ਇਹ ਫੈਸਲਾ/ਹੁਕਮ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ।

(2) ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਰਣਨ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਥਿਤ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ; ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਕਿਤਾਬ; ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿੱਚ ਜੂਨ ਤੋਂ ਅਕਤੂਬਰ 2015 ਤੱਕ ਵਾਪਰੀਆਂ ਦੱਸੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਥਿਤ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਾ ਬਾਜਾਖਾਨਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਧੀਨ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ; ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿੱਚ ਵੀ; ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਦੇ ਪੱਟ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਈ; ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 7 ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਨ। ਇਹ ਐਫਆਈਆਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

(A) ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਕਥਿਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ

(i) ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰਬਰ 63 ਮਿਤੀ 2.6.2015 ਥਾਣਾ ਬਾਜਾਖਾਨਾ।

(ii) ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰਬਰ 117 ਮਿਤੀ 25.9.2015 ਥਾਣਾ ਬਾਜਾਖਾਨਾ।

(iii) ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰਬਰ 128 ਮਿਤੀ 12.10.2015 ਥਾਣਾ ਬਾਜਾਖਾਨਾ।

(B) ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ 2 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.

(i) ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ
14.10.2015 ਥਾਣਾ ਸਦਰ
ਬਾਜਾਖਾਨਾ।

(ii) FIR ਨੰ.130 ਮਿਤੀ 21-10-2015 ਥਾਣਾ ਸਦਰ
ਬਾਜਾਖਾਨਾ

(C) ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਖੇ ਕਥਿਤ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ - ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ:-

(i) FIR ਨੰ. 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ
ਕੋਟਕਪੂਰਾ।

(ii) FIR ਨੰ. 129 ਮਿਤੀ 07.08.2018 ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਸ
ਕੋਟਕਪੂਰਾ

(3) ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ (ਏ) ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਬੇਅਦਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ 2 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਸੱਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ; ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ। ਇਸਲਈ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਬੇਅਦਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ (A) ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਜਾਂ ਮੌਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਉਪਰੋਕਤ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਐਫਆਈਆਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ; ਅਤੇ ਜੇ ਸਿਰਫ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਸੱਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ (A) ਜਾਂ (B) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਜਾਂ ਨਿਰੀਖਣ; ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਿਰਫ ਇਤਫਾਕਨ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ।

(4) ਮੌਜੂਦਾ ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

(i) ਧਾਰਾ 307, 326, 324, 323, 341, 201, 218, 120 ਬੀ ਅਤੇ 34 ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਟਕਪੂਰਾ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P-9) ਉਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਐਫਆਈਆਰ ਵਜੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ

(*Rajbir Sehrawat, J.*)

ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 307, 353, 332, 333, 323, 382, 435, 283, 120 ਬੀ, 148 ਅਤੇ 149 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ., ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਵਜੋਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕਟ 19, ਡੀ. ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਕੋਟਕਪੂਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਖੇ ਅੰਤਿਕਾ P-7)।

(ii) ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ SIT ਦੁਆਰਾ ਅਗਲੀ FIR ਨੰ. 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 (ਅਨੈਕਸਚਰ P-9) ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 173 Cr.PC ਮਿਤੀ 23.5.2019 (ਅਨੈਕਸਚਰ P-13) ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ। ਅਤੇ ਮਿਤੀ 6.6.2019 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P-14), ਉਕਤ FIR ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(iii) ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਪੀ-7) ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3-ਕੁੰਵਰ ਵਿਜੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਆਈਜੀਪੀ, ਜੋ ਕਿ ਡੀ-ਫੈਕਟੋ ਹੈੱਡ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਨਿਯੰਤਰਕ, ਐਸਆਈਟੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਜਾਂਚਕਰਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਪੀ-9) ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇ;

(iv) ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.1 ਨੂੰ FIR ਨੰ. 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਅਤੇ FIR ਨੰ. 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾ P-7 ਅਤੇ P-9) ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ।

(v) ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਪਏ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਤਮ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 7.8.2019 (ਅਨੁਸ਼ਾਸਕੀ ਪੀ-9) ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ।

(5) 2019 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 17459 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਜੋ ਸਾਂਝੇ ਹਨ; ਕਿ ਕਥਿਤ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਘਟਨਾ; 1.6.2015 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਥਾਣਾ ਬਾਜਾਖਾਨਾ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ (ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਗ੍ਰੰਥ) ਦੇ ਕੁਝ ਸਰੂਪਾਂ (ਕਿਤਾਬਾਂ) ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਥਾਣਾ ਬਾਜਾਖਾਨਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਖੇ ਧਾਰਾ 295 ਏ ਅਤੇ 380 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰਬਰ 63 ਮਿਤੀ 2.6.2015 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਤਤਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 10.06.2015 ਨੂੰ ਇੱਕ SIT ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 29.9.2015 ਨੂੰ, ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵਾਲੇ ਦੋ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪੋਸਟਰ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਚਿਪਕਾਏ ਹੋਏ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਸਬੰਧੀ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਵਿਖੇ ਧਾਰਾ 295 ਏ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਤਹਿਤ 25.9.2015 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰਬਰ 117 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ |

ਬਾਜਾਖਾਨਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ। ਤੀਜੀ ਘਟਨਾ ਵੀ 12.10.2015 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਜਦੋਂ ਬਰਗਾੜੀ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੀ ਗਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੁਝ ਪਾਟੇ ਹੋਏ ਪਠੇ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਥਿਤ ਬੇਅਦਬੀ ਐਕਟ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 128 ਮਿਤੀ 12.10.2015 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 295 ਅਤੇ 120 ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਦੁਬਾਰਾ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਾ ਬਾਜਾਖਾਨਾ, ਜ਼ਿਲਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਖੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 7.9.2015 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 174 ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿੱਚ 144 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਸੀ:-

- (a) ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ 5 ਜਾਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠ;
- (b) ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਉਣੇ, ਜਲੂਸ ਕੱਢਣੇ, ਰੈਲੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ;
- (c) ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ।

(6) ਇਸ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈ ਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਲੂਸ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੁਲਿਸ, ਹੋਮ ਗਾਰਡ, ਮਿਲਟਰੀ, ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਤੀਪੂਰਵਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਆਦਿ ਸਬੰਧੀ ਜਲੂਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਹੁਕਮ 8.9.2015 ਤੋਂ 5.11.2015 ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

(7) 12.10.2015 ਨੂੰ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਤੀਸਰੀ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 12.10.2015 ਤੋਂ 14.10.2015 ਤੱਕ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਅਤੇ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹੋਏ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਨੇ ਅਤੇ ਇਕੱਠ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਧਰਨੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਖੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਕਰਾਸਿੰਗ/ਚੌਕ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਬਲਿਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ। ਜਨਤਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਧਰਨੇ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਧਰਨਾਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਧਰਨੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਕੰਮ ਲਿਆ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਉਕਤ ਪਹੁੰਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀ।

ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਗ੍ਹਾ ਖਾਲੀ ਕਰਨ

(Rajbir Sehrawat, J.)

ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ੋਨ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਖੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਫਰੀਦਕੋਟ, ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ., ਫਰੀਦਕੋਟ, ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ, ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਆਪਣੇ ਸਟਾਫ਼ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਆਰਮਡ ਪੁਲਿਸ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ 13 ਵੀਂ ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਸਮੇਤ ਬਟੀਆਂਵਾਲਾ ਚੌਕ, ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਖੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਕਥਿਤ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 12.10.2015 ਤੋਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਈ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਉਹ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਲਵਾਰਾਂ, ਬਰਛਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ। ਇਸ ਧਰਨੇ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਧਰਨਾਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਖਿੰਡਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸੁਵਿਧਾ ਅਤੇ ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚਲੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਜਨਤਕ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਭਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਕਤ ਆਗੂ ਭੀੜ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਉਕਸਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਟਾਂ, ਇੱਟਾਂ-ਰੋੜਿਆਂ ਅਤੇ ਡੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਇੱਕ ਟਰੈਕਟਰ-ਟਰਾਲੀ ਧਰਨੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪੁਲਸ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੁਲਸ 'ਤੇ ਇੱਟਾਂ-ਰੋੜੇ ਅਤੇ ਪੱਥਰ ਸੁੱਟਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਲਈ 14.10.2015 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 5:30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਧਰਨਾ ਹਿੰਸਕ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਿਆ।

(8) ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਣਾ ਸਿਟੀ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਦਾ ਐਸ.ਐਚ.ਓ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ ਜਦਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਐਚ.ਸੀ ਰਜਪਾਲ ਸਿੰਘ (31.10.2018 ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ) ਉਸ ਸਮੇਂ 13 ਵੀਂ ਬਟਾਲੀਅਨ, ਪੰਜਾਬ ਆਰਮਡ ਪੁਲਿਸ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਸਨ। 13.10.2015 ਨੂੰ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਖੇ ਹੋ ਰਹੇ ਧਰਨੇ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਇਸ ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਖੇ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(9) ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਣਾ ਸਿਟੀ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਦਾ ਐਸ.ਐਚ.ਓ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਘਟਨਾ ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; 14.10.2015 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਹਿੰਸਕ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ,

ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾਉਣ ਲਈ ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਦੀ

ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗਣ ਲਈ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ, ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਕਤ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਲ ਤੋਪਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵਾਟਰ ਜੈੱਟ ਸੁੱਟੇ। ਇਸ ਢੰਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਭੜਕ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਹੀ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਐਸਡੀਐਮ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾਉਣ ਲਈ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹਿੰਸਾ ਕਰਕੇ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਭਾਰੀ ਖਦਸ਼ੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਉਕਤ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਭੜਕ ਗਏ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 200 ਗਜ਼ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਅਤੇ ਥਾਣੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਿੱਜੀ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕੀ। ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਲੇਰੀ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਈ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੀਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾਉਣ ਲਈ ਬੰਦੂਕ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗਦੀ ਸੀ। ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਐਸਡੀਐਮ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਐਸਡੀਐਮ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬੰਦੂਕ ਦੇ ਗੋਲੇ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਚਲਾਏ ਜਾਣ। ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਭੀੜ ਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੇ ਐਚਸੀ ਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਐਸਐਲਆਰ ਵੀ ਖੋਹ ਲਈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਇੰਨਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਅਪਾਹਜ ਹੋ ਗਿਆ। ਜ਼ਖਮੀ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਖੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ | ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਇਲਾਜ ਅਧੀਨ 15 ਜ਼ਖਮੀ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਐਮ.ਐਲ.ਆਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਦਕਿ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਦੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਬਾਕੀ ਜ਼ਖਮੀ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ | ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਕੁੱਲ 47 ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਵੀ ਦਰਜ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਸਨ।

(10) ਇਸ ਘਟਨਾ ਸਬੰਧੀ ਦਰਖਾਸਤ ਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਅਤੇ ਉਸ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਨੂੰ ਧਾਰਾ

(Rajbir Sehrawat, J.)

307, 353, 332, 333, 323, 382, 435, 283, 120 ਬੀ, 148 ਅਤੇ 149 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਐਕਟ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਖੇ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1984 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਪੰਥਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ 14 ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਈ ਹੋਰ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਹ ਐਫਆਈਆਰ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਪੁਲੀਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਵਾਹਨਾਂ ਭਾਵ ਵਜ਼ਰਾ, ਵਾਟਰ ਕੈਨਨ ਗੱਡੀ, 3 ਸਰਕਾਰੀ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ ਬੱਸਾਂ ਅਤੇ 2 ਨਿੱਜੀ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਐਫਆਈਆਰ ਤਹਿਤ 14.10.2015 ਨੂੰ ਹੀ 9 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਜਾਣਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ, ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਤੁਰੰਤ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 16.10.2015 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖਮੀ ਵੀ ਹੋਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਐਮ.ਐਲ.ਆਰ ਵੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਸੰਬਰ 2015 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਤੱਕ ਕੀਤੀ; ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੇ 60 ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਖਮੀ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ/ਰਾਜ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਧਾਰਾ 161 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਸਨ। ਉਸ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਵਾਰਦਾਤ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 12 ਬੋਰ ਦੀ ਬੰਦੂਕ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਵਰਦੀਆਂ ਦੇ ਫਟੇ ਹੋਏ ਟੁਕੜੇ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਸਾੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਭੀੜ ਵੱਲੋਂ ਖੋਹੀ ਗਈ ਐਸਐਲਆਰ ਵੀ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਦੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏ.ਐਸ.ਆਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦਰਖਾਸਤ 24.4.2016 ਤੱਕ ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਦੇ ਐਸ.ਐਚ.ਓ.

(11) 14-10-2015 ਨੂੰ ਹੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਧਰਨਾਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਥਾਣਾ ਬਾਜਾਖਾਨਾ ਅਧੀਨ ਪੈਂਦੇ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ। ਉੱਥੇ ਹੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹਿੰਸਕ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵੀ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿਚ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਥਾਣਾ ਬਾਜਾਖਾਨਾ ਵਿਖੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। (ਨੋਟ:- ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਐਫਆਈਆਰ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ)। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭੜਕ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭਖਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਕਥਿਤ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਐਸਆਈਟੀ ਨੇ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ - ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸਨ। ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਇਸੇ ਤਹਿਤ ਥਾਣਾ ਬਾਜਾਖਾਨਾ ਅਪੀਨ ਪੈਦੇ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਕਥਿਤ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਹੋਰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 130 ਮਿਤੀ 21-10-2015 ਨੂੰ ਉਸ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵੀ; ਘਟਨਾ ਦੇ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 16-10-2015 ਨੂੰ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ 14.10.2015 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਜਸਟਿਸ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਅਤੇ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ। ਉਕਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 29.6.2016 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੀ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(12) ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਨਤਕ ਰੋਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ 3 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਭਾਵ; ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 63 ਮਿਤੀ 2.6.2015, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰਬਰ 117 ਮਿਤੀ 25.9.2015 ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰਬਰ 128 ਮਿਤੀ 12.10.2015, ਸਾਰੇ ਥਾਣਾ ਬਾਜਾਖਾਨਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਖੇ ਦਰਜ; ਸੀਬੀਆਈ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ; ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 2.11.2015.

(13) ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ.

(14) ਮਾਰਚ 2017 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 16.3.2017 ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਜਸਟਿਸ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸੀ, ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 14.4.2017 ਨੂੰ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਅਤੇ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ, ਜਸਟਿਸ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁਖੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ

ਸਿੰਘ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਤੱਥ ਇਹ ਸਮਝ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੂਜੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੈਰਾ ਧਿਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਕੁਨ। ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਤਰ-ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੂਜੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਖੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪੱਟ ਵਿਚ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਗੋਲੀ ਲੱਗੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਮ.ਐਲ.ਆਰ. ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿਚ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ; ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ। ਉਕਤ ਦੂਜੇ ਜਾਂਚ

(*Rajbir Sehrawat, J.*)

ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ 30.6.2018 ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ., ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ 3 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਕਥਿਤ ਬੇਅਦਬੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਐਸ.ਐਚ.ਓ, ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ। ਇਸ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਫਾਈਲ ਡੀਜੀਪੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਫਤਰ ਅੱਗੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਐਸਐਸਪੀ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਖੇ ਧਾਰਾ 307, 323, 341, 148 ਅਤੇ 149 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਤਹਿਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਐਫਆਈਆਰ ਪਹਿਲਾਂ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 14.10.2015 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 14.10.2015 ਨੂੰ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਖੇ ਵਾਪਰੀ ਉਪਰੋਕਤ ਘਟਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਮੇਤ 7 ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੱਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ "ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ" ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਕਤ ਫਾਇਰਿੰਗ 'ਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਦੂਜੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ।

(15) ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ; ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ 2 ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 130 ਮਿਤੀ 21.10.2015 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਾ ਬਾਜਾਖਾਨਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ SIT ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(16) ਮਿਤੀ 24.8.2018 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ: 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਦੀ ਘਟਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰ. 130 ਮਿਤੀ 21.10.2015 ਅਤੇ ਥਾਣਾ ਬਾਜਾਖਾਨਾ ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ 129 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਬੇਅਦਬੀ ਕਾਂਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 3 ਹੋਰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੀਬਿਤ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ 6 ਐਫਆਈਆਰ ਸੀਬੀਆਈ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ।

(17) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋਸ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ

ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ 28.8.2018 ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ਭਾਵ 4. ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਦਿਨ, ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮਤੇ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਬੀਆਈ ਤੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮਿਤੀ 6.9.2018 ਨੂੰ 2 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਸੀਬੀਆਈ ਤੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ।

(18) ਸੀਬੀਆਈ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 10.9.2018 ਨੂੰ ਡੀਜੀਪੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਐਸਆਈਟੀ) ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਐਸਆਈਟੀ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ਆਈਪੀਐਸ ਅਫਸਰਾਂ ਸਮੇਤ 5 ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸ਼. ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪ੍ਰਬੋਧ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਐਸਆਈਟੀ ਦਾ ਮੁਖੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼. ਅਰੁਣ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ., ਆਈ.ਜੀ. ਕਰਾਈਮ, ਪੰਜਾਬ, ਕੁੰਵਰ ਵਿਜੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ., ਆਈ.ਜੀ. ਕਰਾਈਮ, ਪੰਜਾਬ, ਸ਼. ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਅਤੇ ਸ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕਮਾਂਡੈਂਟ, ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ, ਜਹਾਨ ਖਲਾਨ। ਇਸ ਐਸਆਈਟੀ ਨੂੰ 4 ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015, ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018, ਦੋਵੇਂ ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਉਸੇ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜੋ 14.10.10 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। 2015. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐੱਸ. ਕੁੰਵਰ ਵਿਜੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਂਚ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰੋਸ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਡੀਜੀਪੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਸ਼. ਵਿਜੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਕੁੰਵਰ ਵਿਜੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ,

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 7 ਤੋਂ 10 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(19) ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਜੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਪੈਰਾ ਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸੀ.ਡਬਲਊ.ਪੀ. ਨੰ. 23285, 25837, 25838, 27015 ਅਤੇ 28001 ਦਰਜ ਕੀਤਾ; ਸਾਰਾ 2018, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਯੁਕਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ, ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੈਰਾ ਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ

(Rajbir Sehrawat, J.)

ਚੁਣੌਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ; ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਰਾਜ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਸੀਬੀਆਈ ਤੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂਚਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੀ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਬੀਆਈ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅੱਗੋਂ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਨੇ 25.1.2019 ਦੇ 2018 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 23285 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ/ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਕਤ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ, ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਰੱਖੀ। ਦੇ ਦੂਜੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਸ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਕਤ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਸਆਈਟੀ ਕਥਿਤ ਅਪੈਰਾ ਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੀ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਬਾਹਰੀ ਜਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਦਬਾਅ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇਜੰਸੀ ਹਰ ਬਾਹਰੀ ਦਬਾਅ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਖ ਰੱਖੇਗੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਜਾਂ ਵਿਥਕਾਰ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ; ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤਰਜੀਹੀ ਐਲਪੀਏ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਸੰਭਾਲਣਯੋਗ ਵਜੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ ਦਾ ਰੰਗ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਐਲਪੀਏ ਅਪੈਰਾ ਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ; ਸੀਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਐਸਐਲਪੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(20) ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਸਆਈਟੀ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਸਮੇਤ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3/ਕੁੰਵਰ ਵਿਜੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ SIT ਨੂੰ ਬੁਲਡੋਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ SIT ਦੇ ਡੀ-ਫੈਕਟੋ ਬੌਸ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ SIT ਵਿੱਚ ਉਸ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਦੇ ਆਈਪੀਐਸ ਅਫਸਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਐਸਆਈਟੀ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਐਸਆਈਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਉਕਤ ਅਸਹਿਮਤੀ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਬਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3/ਕੁੰਵਰ ਵਿਜੇ

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਏਜੰਡੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ; ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਡੀਜੀਪੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਐਸਆਈਟੀ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਮੁਖੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਸਆਈਟੀ ਦੇ ਡੀ-ਫੈਕਟੋ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸਲਈ, ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਐਸਆਈਟੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(21) ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸਲਈ, ਉਸਨੇ 14.10.2015 ਦੀ FIR ਨੰ.192 ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਘਟਨਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੰਸਕਰਣ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਵਿਪਰੀਤ; ਉਸਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ। ਉਕਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਉੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ; ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਚਲਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ: 192 ਮਿਤੀ 14-10-2015 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਨਾ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ

ਰਿਕਵਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਤਹਿਤ; ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸੀ। ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ 14.10.2015 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਭੀੜ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਹਾ ਸੀ. ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ 10 ਖਾਲੀ ਪੇਟੀਆਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦਿਖਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ MHC ਮਲਖਾਨਾ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ MHC ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਤਫਾਕਨ, ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਖਾਲੀ ਸਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫਾਇਰਿੰਗ ਦਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਪੱਖਪਾਤੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਇੱਕ

(Rajbir Sehrawat, J.)

ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 18/19 ਮਾਰਚ, 2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ ਨੂੰ SIT ਦੁਆਰਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਹ ਇੰਟਰਵਿਊ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਕਾਰਨ ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸ਼. ਨਰੇਸ਼ ਗੁਜਰਾਲ, ਸਾਂਸਦ (ਰਾਜ ਸਭਾ) ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3- ਕੁੰਵਰ ਵਿਜੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਭੇਜੀ ਸੀ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਮਿਤੀ 05.04.2019 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਦਾ ਉਕਤ ਵਿਹਾਰ ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਗਲਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੂਬਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੱਕ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸਮੇਤ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਈ.ਜੀ.ਪੀ. ਕਾਊਂਟਰ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਅਤੇ ਆਈ.ਜੀ.ਪੀ. ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਡ ਕ੍ਰਾਈਮ ਵਰਗੀਆਂ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੋਸਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਕੰਟਰੋਲ ਯੂਨਿਟ. ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ 26.5.2019 ਨੂੰ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ 23.5.2019 ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਦੋਂ ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਰੋਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨਿਜ਼ਾਮ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੁਬਾਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇੰਨਾ ਅਡੋਲ ਅਤੇ ਕਾਹਲੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਹੇਠ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ; ਐਸਆਈਟੀ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਗਵਾਹ ਬਣਨ। ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰਬਰ 130 ਵਿੱਚ ਵੀ ਝੂਠਾ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਿਤੀ 21-10-2015 ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਣੇ ਅਧੀਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ; ਜਿਸ

ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 130 ਮਿਤੀ 21-10-2015 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਘਟਨਾ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੀ ਥਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਸਮੇਂ ਤੇ ਵਾਪਰੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁੜ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 3 ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਅੱਗੇ; ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੁਤੰਤਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (SIT) ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(22) ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਰਾਜ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਇੱਕ ਐਸਆਈਟੀ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ; ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਚੰਗੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਵਾਲਾ ਸੂਝਵਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਜਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਣਿਆ।

(23) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਬਹਿਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ: -

(a) ਕੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 07.08.2018 ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਉਸੇ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਉਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ?

(b) ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ P-54 ਤੋਂ Annexure P-55 ਅਤੇ Annexure P-21 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ,

(*Rajbir Sehrawat, J.*)

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀ ਹਨ?

(c) ਕੀ SIT ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਵਨ ਮੈਨ ਸ਼ੋਅ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 18.04.2020 ਤੋਂ? ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਅਨੁਚਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਬਦਨਾਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ?

(d) ਕੀ FIR ਨੰ.129 ਮਿਤੀ 07.08.2018 ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ 14.10.2015 ਦੀ FIR ਨੰ.192 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾੜੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਤਾਂ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰ.192 ਨੂੰ ਡੱਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ?

(24) ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੈਂਦਿਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 14.10.2015 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦਿਨ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇ ਕੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ

FIR ਨੰ.192 ਦਾ ਹਿੱਸਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਰਜਨ 'ਤੇ ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਸਬੰਧੀ ਦੂਸਰੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 07-08-2018 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਕਤ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਕਤ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂਚ ਉਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਦੂਜੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ.129 ਮਿਤੀ 07.08.2018, ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ **ਟੀ.ਟੀ. ਐਥਨੀ** ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। **ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਤੇ 'ਬਾਬੂ ਭਾਈ** ਬਨਾਮ **ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ**¹⁰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 14.10.2015 ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਕਥਿਤ ਜ਼ਖਮੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 161 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਤਹਿਤ ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮਾਮਲਾ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਹੈ ਕਿ

ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ.192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰ. 129 ਮਿਤੀ 07.08.2018 ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਕਲੇ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 07.08.2018 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਕਰਾਸ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ; ਉਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਬਾਰੇ ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਐਫਆਈਆਰ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਡੱਪ ਕਰਨ ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਦੇ, ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਧਾਰਾ 173 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਖਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਧਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। .

(25) ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਅਪੈਰਾ ਧ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਜਿਹੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦੁਆਰਾ; ਉਸ ਨੇ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੇ ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਵਸਥਾ। ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਪ੍ਰਗਤੀ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਉਜ਼ ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ; ਇਹਨਾਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਉਸ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦਾ ਸਾਰਾ ਨਾਟਕ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਦੂਜੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਇਸ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ; 5.4.2019 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਡਿਊਟੀ ਨਾ ਸੌਂਪਣ ਲਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ SIT ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜੋ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ।

(26) ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ 8.4.2019 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ

(Rajbir Sehrawat, J.)

ਵਿੱਚ ਵੀਡੀਓ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 25.7.2019 ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਐਸਆਈਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਨੂੰ ਐਸਆਈਟੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਲਝਾਉਣ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਵਿਚਕਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਹੈ; ਜੋ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾ ਕੇ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 10.10.2013 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 10.10.2010 ਦੇ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਨੰ. 20199 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ 5000/- ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਬੋਝ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇੱਕ ਅਪੈਰਾ ਧਿਕ ਕੇਸ ਦਾ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਨਿਰੋਲ ਸਿਵਲ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਅਪੈਰਾ ਧਿਕ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬੇਤੁਕੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਕਤ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਵੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਕੋਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਅੱਠ ਦਿਨ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। . ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਸੀਜੇਐਮ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇਣ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ: 3 ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਤੇ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਦੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਫਸਰਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਕਥਿਤ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ CJM 'ਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਕੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀ ਦੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸੀ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਇਹ ਸਾਰਾ ਅਭਿਆਸ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਵ-ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਸੀਜੇਐਮ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਹੀ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਰੋਸਟਰ ਕਰੀਬ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਲੈਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਤਾਰੀਖ ਚੁਣੀ, ਜਦੋਂ ਉਕਤ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਅਕਸ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਫਿਰ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਤੱਥ; ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਮਕਸਦ; ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ; ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪਰੋਸਿਆ ਗਿਆ।

(27) ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਇੱਕ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ; ਥੀਏਟਰਿਕ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਟੱਚ-ਮੀ-ਨਾਟ' ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹੋਰ; ਜੋ ਵੀ ਉਸਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਕੰਮਕਾਜ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਤੁਕਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਮਿਲੀ ਹੈ! ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹੈ। ਦਾਇਰ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਉਸਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਸੀਬੀਆਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੋਵਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਤੁਰੰਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(28) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਏਜੰਡੇ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤਾਲਮੇਲ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਐਸਆਈਟੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, SIT ਜੋ

(*Rajbir Sehrawat, J.*)

ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ FIRs ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਪ-ਟੀਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਸਆਈਟੀ ਦੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਐਸਆਈਟੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ 18.04.2020 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੁਨਰਗਠਨ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਉਪ-ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ; ਜੋ ਉਸੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਸਨ ਜਿਸਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਬੌਸ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, 18.04.2020 ਤੋਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਉਪਰੋਕਤ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਕਾਬੂ ਅਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਅੱਗੇ

ਉਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਅਸਲ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕੰਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਮੁਖੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੁਨਰਗਠਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਐਸਆਈਟੀ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਐਸਆਈਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। SIT ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ; ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਓਵਰਆਲ ਚਾਰਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿੱਜੀ ਬਦਨਾਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅੱਗੇ; ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਬਣਨਾ ਤਾਂ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਆਈਜੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਹ ਸੰਮਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ; ਅਸਲ ਯੋਜਨਾ ਉਸਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਧਮਕਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸਦੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ., ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 05-06-2020 ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ P31/A ਵਜੋਂ ਨੌਥੀ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.3 ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਡੀਜੀਪੀ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਕਥਿਤ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਲਈ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ.192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੁਬਾਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ 15.07.2020 ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ 16.10.2015 ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ.130 ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.3 ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ 'ਤੇ ਉਸ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਿਛਲੇ 5 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਸਰਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭੈੜਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪੈਰਾ ਪਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ। ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਮਾੜੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਜਾਂਚ ਦੀ ਬੇਤੁਕੀਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪੈਰਾ ਧ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅਧੂਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(29) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅੰਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸਲਈ, ਉਸਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰ.192 ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ 07.08.2018 ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ FIR ਨੰ.129 ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਲਝਾਉਣ ਲਈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਝੂਠੇ ਸਬੂਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ FIR ਨੰ.129 ਮਿਤੀ 07.08.2018 ਵਿੱਚ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਬਿਨਾਂ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਥਿਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਇਕ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਨੂੰ ਐਮ.ਐਲ.ਆਰ. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੇ 14.10.2015 ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਰੂਪ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸਿਵਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ, ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਅਤੇ ਵਾਟਰ ਕੈਨਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਖਰੀ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ ਬੰਦੂਕ-ਫਾਇਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ। ਇਹਨਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਕੋਲ

(Rajbir Sehrawat, J.)

ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 07-08-2018 ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਨੇ ਕਥਿਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਿੰਸਾ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਿਤੀ 14-10-2015 ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ.192 ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਦਿਆਂ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਿਰਫ ਨਾਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਮੁੜ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਭੜਕਾਹਟ ਅਜਿਹਾ ਜ਼ਖਮੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 161 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

FIR ਨੰ.129 ਮਿਤੀ 07.08.2018 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 161 Cr.PC FIR ਨੰ.192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਬਦਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਣ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਆਪਣੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਖਾਸ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 161 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਹੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕੋ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਤੱਥ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ.129 ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ.192 ਵਿੱਚ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕੋ ਗਵਾਹ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਗਵਾਹਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰੇ। ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ; ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਭਾਈ ਪੰਥ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ.192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ.192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਅਪੈਰਾ ਧੀ ਵਜੋਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਬਾਵਜੂਦ ਇਸਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਵਾਇਦ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਡੇ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(30) ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਤੁਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਹੈ। ਜਾਂਚਕਰਤਾ ਦਾ ਕੰਮ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੇਤਰਤੀਬੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੱਥਪਾਈ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨੂੰ ਸਾਲ 2012 ਦੀ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ "ਸਿੰਘ ਇਜ਼ ਬਲਿੰਗ" ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨਾਲ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.3 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਬੇਤੁਕੀਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(31) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਚ (ਜਸਟਿਸ ਰਾਜਨ ਗੁਪਤਾ) ਦੁਆਰਾ 2018 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 23285 ਵਿੱਚ 25.01.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਾ ਤਾਂ ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਉਦਾਹਰਣ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਉੱਭਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਰਿਕਾਰਡ. ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸਆਈਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਬਦਲਾਤਮਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੀਬੀਆਈ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 07.08.2018, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਏਜੰਸੀ, ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਬੀਆਈ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ।

(32) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ; ਏਜੰਸੀ ਵਜੋਂ; ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਤਫਤੀਸ਼ ਦਾ ਢੰਗ ਇੱਕਮਾਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪੂਰਨ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਕਿ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੈਰਾ ਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ; ਇਹ

(Rajbir Sehrawat, J.)

ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ; ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉਸਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਬਦਲਵੇਂ ਉਪਾਅ ਹਨ; ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(33) ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਉਸੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 07.08.2018 ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਸੀ। ਉਸੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਦੂਜੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਰਜਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਸਕਰਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ

ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰ.192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਖੁਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ **ਉਪਕਾਰ ਸਿੰਘ** ਬਨਾਮ **ਵੇਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ**¹¹ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ **ਟੀਟੀ ਐਥਨੀ (ਸੁਪਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀਤਾ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਸਕਰਣ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਸਕਰਣ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਸਕਰਣ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਤਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇ। ਹੋਰ; ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਜਾਂ ਜਵਾਬੀ ਸੰਸਕਰਣ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫਆਈਆਰ ਨਾਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਦੋਸ਼ੀ/ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਅਪੈਰਾ ਧ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ **ਪੀ. ਸ਼੍ਰੀਕੁਮਾਰ** ਬਨਾਮ **ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।**¹² ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਸਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦੂਜੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵੀ; ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੈਰਾ ਧ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ ਅਤੇ ਅਪੈਰਾ ਧੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ **ਜਾਪਾਨੀ ਸਾਹੂ** ਬਨਾਮ **ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਮੋਹੰਤੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ**¹³ **ਸਾਰਾ ਮੈਥਿਊ**

11(2004) 13 SCC 292'

12(2018) 4 SCC 579

13, (2007) 7 SCC 394

ਬਨਾਮ *ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਕਾਰਡੀਓ ਵੈਸਕੁਲਰ ਡਿਜੀਜ਼ਜ਼ ਐਂਡ ਓਆਰਐਸ* ¹⁴ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(34) ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਨਾਲ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਣੇ ਆਸਾਨ ਹਨ ਪਰ

ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੜਕਲ. ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵੀ; ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਬਦਨਾਮੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਹੱਤਵ ਗੁਆ ਬੈਠਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ **ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ** ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਚੌ. **ਭਜਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ.**¹⁵ **ਮੁਬਾ ਐਸੋਸੀਏਟਸ** ਬਨਾਮ **ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ**,¹⁶ **ਸ਼ਿਵ ਨਾਥ ਪ੍ਰਸਾਦ** ਬਨਾਮ **ਡਬਲਯੂਬੀ ਸਟੇਟ**,¹⁷ ਅਤੇ ' **ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ** ਬਨਾਮ **ਸਰੋਜ ਕੁਮਾਰ ਸਾਹੂ**¹⁸.

(35) ਅਜੇ ਵੀ ਅੱਗੇ; ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 465 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਕੁਝ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਚਰਣ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ' **ਰਤੀਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਮਪੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ**¹¹ ਅਤੇ **ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਓਆਰਐਸ** ਬਨਾਮ **ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ**¹² ਦੁਆਰਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਥਿਤ ਕਮੀ ਜਾਂ ਨੁਕਸ ਕਾਰਨ ਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਫਲਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

(36) ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ (ਭਾਰਾ; ਜਸਟਿਸ ਰਾਜਨ ਗੁਪਤਾ) ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। 25.01.2019 ਦਾ ਫੈਸਲਾ 2018 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 23285 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ (ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 63 ਮਿਤੀ 2.6.2015, ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 1157 ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ। 2015 ਅਤੇ FIR ਨੰ.128 ਮਿਤੀ 12.10.2015 – ਸਾਰਾ ਥਾਣਾ ਬਾਜਾਖਾਨਾ); ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਖੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰ: 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰ: 130 ਮਿਤੀ 21.10.2015

ਥਾਣਾ ਬਾਜਾਖਾਨਾ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਅਤੇ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ) ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਬੀਆਈ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, **ਰੋਮਿਲਾ ਥਾਪਰ** ਬਨਾਮ **ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ**,¹³ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ

15(1992) ਸਪਲਾਈ. (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ., 335;

16(2013) 14 SCC 304

17(2006) 2 SCC 757

18(2005) 4 SCC 540

516'

¹² (2013) 4 SCC 186

ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਐਫਆਈਆਰਜ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਅਸਮਰੱਥ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2019 ਦੇ ਐਲਪੀਏ ਨੰਬਰ 329 ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ ਐਲਪੀਏ ਨੂੰ ਵੀ 25.02.2020 ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ 2018 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ CWP ਨੰਬਰ 23285 ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਸਮੀਖਿਆ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਕਤ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੀਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 807 ਆਫ 2020 ਰਾਹੀਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 20.02.2020 ਨੂੰ ਸੀਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਐਸਐਲਪੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 2018 ਦਾ CWP ਨੰ. 23285 ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ ਬੈਂਚ ਹੋਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਇਕ ਹੋਰ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ (ਭਰਾ ਜਸਟਿਸ ਅਮੋਲ ਰਤਨ ਸਿੰਘ) ਨੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਮਿਤੀ 04.01.2021 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ 2020 ਦੇ CRM-M ਨੰ.19785 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਲਈ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਬਚੀ ਹੈ।

(37) ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ ਦੇ ਸੀਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਡੀ-ਜਿਊਰ ਅਤੇ ਡੀ-ਫੈਕਟੋ ਟੀਮ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ. ਪਹਿਲੀ SIT ਦਾ ਗਠਨ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 10.06.2015 ਨੂੰ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੂਜੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ 07.08.2018 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ 10-09-2018 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਐਸਆਈਟੀ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕਰਕੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਈਪੀਐਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂਬਰ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਭਾਰਤੀ ਫੁੱਟੀ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪਿਆ ਅਤੇ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਾਰਨ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਿਆ; ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਡੀਜੀਪੀ (ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨ) ਵਜੋਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਤੋਂ ਰਾਇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬ-ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਬਿਊਰੋ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਾਂਚ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਟੀਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ; ਸਬ-ਟੀਮ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰ ਉਸ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ SIT ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਆਮ ਰੁਟੀਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(38) ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਗੈਰ-ਵਿਧਾਨਿਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਗੈਰ-ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਲਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਬਾਰੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ N.3 ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਦੌਰਾਨ ਧਾਰਾ 173 Cr.PC ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(39) ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਕੱਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 173 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 2019 ਦੀ ਅਪ੍ਰੈਲ ਧਿਕ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 20 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਹਟਾਉਣ ਲਈ 17.09.2019 ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ

ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਉਠਾਓ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਮੁੱਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦਾ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ **ਹਨੂੰਮਾਨ ਕਾਟਨ ਮਿੱਲ ਬਨਾਮ ਟਾਟਾ ਏਅਰ ਕਰਾਫਟ ਲਿਮਿਟਡ** ¹⁴ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ

ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 399 (3) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚੁਣੌਤੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(40) ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਖੰਡਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਉਠਾਈ ਗਈ ਆਖਰੀ ਦਲੀਲ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪੈਰਾ ਧਿਕ ਸੋਧ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੈਂਡਿੰਗ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਕਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸੀਮਤ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਦੋ ਸਹਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੋਰ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਿੰਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੜਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਜਿਮਿਨੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਸੀਮਤ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸਲਈ, ਉਹ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵੀ; ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 14.10.2015 ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 192 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਦਾਸ ਵੀ ਉਕਤ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਬਾਰੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਉਕਤ ਅਪੈਰਾ ਧਿਕ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

OTHERS

ਜਾਂਚ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਮੇਤ, ਕਿਸੇ ਸੁਤੰਤਰ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਦੋਸ਼ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ, ਅਦਾਲਤਾਂ; ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਸਮੇਤ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ; ਜਾਂਚ ਦੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਵਕੀਲ ਨੇ 'ਰਬਾਬੂਦੀਨ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ',¹⁵ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਥੇ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅਸ਼ਕ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 25.01.2018 ਦੇ ਸੀ.ਡਬਲਊ.ਪੀ. ਨੰ. 23285 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਾ ਤਾਂ ਉਕਤ ਨਿਰਣਾ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 2018 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 23285 ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਮੀਦ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ ਕਿ SIT ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਿਸੇ ਸੁਤੰਤਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਉਪਰੋਕਤ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਮੀਦ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਉੱਭਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਗੜ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੀਬੀਆਈ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ SIT ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਬਦਲਾਤਮਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 129 ਮਿਤੀ 07.08.2018, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਰਿਣਾਮੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਏਜੰਸੀ, ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.

(41) ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਖੁਦ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਕੋਈ ਕਰਾਸ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਧਾਰਾ 173 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ

ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਅੰਤਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਕਰਾਸ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮਾੜਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(42) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਬਿਤ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਬਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ; ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ. ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਇਕੱਠ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੁਝ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ 'ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ਼ਨ' ਅਤੇ 'ਅਸੈਂਬਲੀ' ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 07.10.2020 ਦੇ **ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3282, ਅਮਿਤ ਸਾਹਨੀ** ਬਨਾਮ **ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ** (ਸ਼ਾਹੀਨ ਬਾਗ ਕੇਸ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ 07.10.2020 ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ, ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਸਾ ਲਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਮੰਤਵ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਾਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਜਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ; ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਸੈਂਬਲੀ. ਜੇਕਰ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਵੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੁਲਿਸ ਸਮੇਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਹਨ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦਾਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕਦੇ ਵੀ ਬੇਦਖਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

ਉਹ ਸਥਾਨ ਤੋਂ; ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਅੱਗੇ; ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕਦੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ

ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਕੋਈ ਅਪੈਰਾ ਧਿਕ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੱਟ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ, ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ; ਅਤੇ ਫੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ **ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ**; ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ; ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਪੈਰਾ ਧਿਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ; ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਮਾਨ ਅਪੈਰਾ ਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ; ਅਤੇ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ; ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੱਟ; ਕਿਸੇ ਸਾਧਾਰਨ ਅਪੈਰਾ ਧੀ ਦੁਆਰਾ ਹੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ।

(43) ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। 25.1.2019 ਨੂੰ 2018 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 23285 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਜੋ ਸਿਰਫ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਦੇ ਇਸ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ; ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦਾ ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਉਮੀਦ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਝੁਠਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ।, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਭ ਕੁਝ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ 'ਮਿਸਾਲ' ਵਜੋਂ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ' ਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੂਚੀ ਦੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀਬੀਆਈ ਤੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਕਤ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਿਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ (ਭਰਾ ਜਸਟਿਸ ਅਮੋਲ ਰਤਨ ਸਿੰਘ) ਦੁਆਰਾ 4.1.2021 ਨੂੰ ਸੀਆਰਐਮ-ਐਮ ਨੰਬਰ 19785, 2020 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਰਾਜ-ਜਵਾਬਦਾਰੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦੁਹਰਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ; ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਮਿਸਾਲ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮਤੇ 'ਤੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ; ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕੇਵਲ ਉਸ ਮਤੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤੇ 'ਤੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦੂਜੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮੇਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮੇਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ।

(44) ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਾ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। "ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ" ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਕਰਸ਼ਕ ਵਾਕੰਸ਼ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਕਤ ਵਾਕੰਸ਼ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਭਾਸ਼ਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾ ਲਿਖਣ ਦੇ ਹੁਨਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਹੀ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਨਾ ਕਿ ਰੱਖਣ ਲਈ। ਇਸ ਵਾਕੰਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਗੇਤਰ ਵਜੋਂ ਹੇਠਾਂ ਕਰੋ। ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ

(Rajbir Sehrawat, J.)

ਇੱਕ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਸਹੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ; ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸਿਵਲ ਸੂਟ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਜਾਂ ਬੇਤੁਕੀ ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਤਾਂ ਜੋ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੋਸ਼ੀ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ। **ਅਰਨਬ ਗੋਸਵਾਮੀ** ਬਨਾਮ **ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ**¹⁹ (2020) ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 130 19.05.2020 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਸਮੇਤ, ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਉਸੇ ਘਟਨਾ ਲਈ ਕਈ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਚੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਸ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ; ਫਿਰ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ:

38. ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਤੋਂ ਉੱਭਰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ "ਬੇਝੋ ਜਿਹੇ" ਅਤੇ ਸਿਰਫ "ਅਸਾਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ" ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੇਧਿਤ ਹਾਂ।

(45) ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ **ਰੋਮਿਲਾ ਥਾਪਰ** ਬਨਾਮ **ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ**, ਪਰ²⁰ **ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ** ਬਨਾਮ **ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਮੇਟੀ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ**²¹ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

70...ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਅਤੇ 226 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸਵੈ-ਲਾਗੂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ

19(2020) SCC (ਆਨਲਾਈਨ) SC 462

20(2018) 10 SCC 753

212010(3) SCC 571

ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾਤਾ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਅਟੱਲ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰੁਟੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਜਮ ਨਾਲ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ. ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੀਬੀਆਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਵੇਗੀ, ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਜਾਂਚਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਗੁਆ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(46) ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਉਹ **ਕੇਵੀ ਰਾਜੇਂਦਰਨ ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਸੀਬੀਆਈਡੀ ਦੱਖਣੀ ਜ਼ੋਨ, ਚੇਨਈ** ¹⁹ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“13...ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਿੱਠਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਸੀਬੀਆਈ ਵਰਗੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ, ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

¹⁹(2013) 12 SCC 480'

17...ਅਦਾਲਤ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਫ਼ਤੀਸ਼

(*Rajbir Sehrawat, J.*)

ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਖੁਦ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਕਿ ਨਿਆਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਦਾਗੀ/ਪੱਖਪਾਤੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।"

(47) ਇਸ ਲਈ, ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਖ-ਰਖਾਅਯੋਗ ਜਾਂ ਮੰਨਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ; ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵੀ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਬੇਤੁਕੀ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਨਿਰਮਿਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਅਤੇ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ/ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਪੱਖਪਾਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਹੇ ਗਏ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਨਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੇ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

ਰੋਮੀਲਾ ਥਾਪਰ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ , ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ

ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਉਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵੱਖਰੀ ਜਾਂਚ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਅਟੁੱਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

(48) ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ

ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ; **ਰੋਮਿਲਾ ਥਾਪਰ (ਸੁਪਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ , ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਚ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੈਧ ਅਤੇ ਬੰਧਨਯੋਗ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ 2020 ਦੇ CRM-M ਨੰ. 19785 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਮਿਤੀ 4.1.2021 ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਉਕਤ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਚ ਨੇ 2018 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 23285 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 2020 ਦੇ CRM-M ਨੰਬਰ 19785 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਚ ਨੇ 2018 ਦੇ CWP ਨੰਬਰ 23285 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ. ਇਹ 2020 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ CRM-M ਨੰਬਰ 19785 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਪੈਰੇ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ:-

“ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਘਈ ਨੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ **ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ** ਅਤੇ **ਕੇ. ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਦੇ ਕੇਸਾਂ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਚ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ **ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ** , ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ/ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਖੁਦ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੀਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਖਾਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(49) ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਚ ਵੀ; ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 2020 ਦਾ CRM-M ਨੰਬਰ 19785; 2018 ਦੇ CWP ਨੰਬਰ 23285 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ **ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਮੰਨਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ** , ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(50) ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮਤੇ 'ਤੇ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰਤਾ ਬਾਰੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੂਜੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮੇਤ; ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਕੀਲ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਖਾਸ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ

(*Rajbir Sehrawat, J.*)

ਅਪੈਰਾ ਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਬਾਰੇ। ਰਾਜ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ "ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ" ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੂਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਦਾ ਵਕੀਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਣ। ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੂਬਾ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ 24.08.2018 ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ; ਕੇਵਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮਿਤੀ 28.08.2018 ਦੇ ਮਤੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਜੋ ਕਿ 4 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਤੁਰੰਤ ਪਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਮਤੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ; ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੁਆਰਾ ਸੀਬੀਆਈ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਮਿਤੀ 06.09.2018 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮਤਾ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਜਾਂ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਤਾ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮਤੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਸੀਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ; ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੀਬੀਆਈ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਉਲਟ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ 'ਮਿਸਾਲ' ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਬਿੰਦੂ।

(51) ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮੁੱਲ, ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਘੱਟ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੀਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਐਸਐਲਪੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨੁਕਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(52) ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 4.10.2015 ਨਾ ਤਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 2018 ਦੇ

ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 23285 ਵਿੱਚ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨਾਲ ਨਿਪਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 14.10.2015 ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 192 ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦਾ ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੂਚੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਜੋਂ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, 2018 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 23285 ਵਿੱਚ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਪਵਾਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਐਸਆਈਟੀ ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ। ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਰਫ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ; ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਵਿਚ ਤਫਤੀਸ਼ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਜੋਂ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਕੇਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। ਸੀਬੀਆਈ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ।

(53) ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਢੁਕਵੀਂ ਸਮਝੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪੜਾਅ, ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 173 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪੜਾਅ ਸਿਰਫ ਜਾਂਚ ਦਾ ਪੜਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। 3. ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ/ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਿੱਖੋ

ਕਮੇਟੀ ਫਾਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਰਾਈਟਸ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ **ਕੇਵੀ ਰਾਜੇਦਰਨ (ਸੁਪਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਜਾਂਚ ਪੱਖਪਾਤੀ , ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀ ਘਾਟ, ਬੇਤੁਕੀ ਜਾਂ ਬੇਤੁਕੀ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਮੰਦਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰਥਕਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ **ਰੁਬਾਬੁਦੀਨ ਸ਼ੇਖ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰ

(*Rajbir Sehrawat, J.*)

ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰੋ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸੀ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ:

"61. ਇਸ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਭਾਵ, ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਵਰਗੀ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

(54) ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖੁਦ ਧਾਰਾ 173 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਖੁਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ **2020 ਦੇ CRM-M-19785 ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ** ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 173 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(55) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਉਪਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਬੂਤ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾੜੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਚੁੱਪਚਾਪ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਬੇਲੋੜਾ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਉਸਦੇ ਇਲਾਜ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਗਰਿਕ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਹਰ ਪਲ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ **ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ** ਬਨਾਮ **ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ**²⁰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਇਸ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ; ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤਫਤੀਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਮਨਮਾਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੇ ਵੀ ਕਮੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਅਪਣਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਦਾ ਉਹਨਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਚਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਾਗਰਿਕ/ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼; ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ; ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਘੇਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਨੂੰਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ

ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜਾਂ ਉਸੇ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਜਿੰਨਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਚਾਰ ਵੀ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ

OTHERS
(*Rajbir Sehrawal, J.*)
ਕੋਲ ਉਹ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਬਦਲਵਾਂ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਣਚਾਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਉਪਾਅ ਹਨ। ਦੋਸ਼ੀ, ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਨਾ ਕਰੇ; ਉਸ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ; ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ, ਜੇ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨਾ ਤਾਂ ਬਦਲਵਾਂ ਉਪਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਪਦੰਡ 'ਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਾਏ ਗਏ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ, ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ।

(56) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਅੱਧਾ ਸੱਚ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਹਰ ਅਭਿਆਸ ਕੁਝ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ; ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਦਾਲਤ ਜੇਕਰ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇਗੀ। ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਜਾਂਚ ਦੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਸੀਮਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। **ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ** ਬਨਾਮ **ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ**² ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰੀਖਣ:

“66... ਇੱਥੇ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਬੱਧ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨਾ

OTHERS

(Rajbir Sehrawal, J.)

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਛੱਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹਰ ਪੜਾਅ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਮ ਰਾਹ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੇ।

(57) ਦੂਜੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੂਜੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 14.10.2015 ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 192 ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਹੈ, ਉਹੀ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ, ਦੋਸ਼ ਵੀ ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਹੀ ਜਵਾਬੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸੇ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(58) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ। ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੰਸਕਰਣ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸੇ ਦਿਨ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਐਫਆਈਆਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਪੋਰਾ ਧਾਂ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਲੜੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਟ ਸਿਰਫ ਉਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦਾ 'ਨਤੀਜਾ' ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਇਕੱਠੇ ਅਤੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਰਾਜ ਖੁਦ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਸਕਰਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਕਰਾਸ-ਕੇਸ ਵਜੋਂ। ਰਾਜ ਦਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰਬਰ 129

ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਅਨੁਛੇਦ ਜਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਰਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਾਸ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਇਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਹਿਲੀ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵੱਖਰੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਬਚੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਟੀ.ਟੀ. ਐਥਨੀ** (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ **ਬਾਬੂ ਭਾਈ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ

ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਤੱਤ ਪਾਇਆ ਹੈ। **ਬਾਬੂ ਭਾਈ (ਸੁਪਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ:

21. ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਵੇਂ ਐਫਆਈਆਰ ਇੱਕੋ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਾਂ ਹਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਇੱਕੋ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਹਿੱਸੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਸੰਸਕਰਣ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ/ਅਪੈਰਾ ਯਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇੱਕੋ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਖਰੇ ਰੂਪ ਜਾਂ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਐਫਆਈਆਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(59) ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ **ਉਪਕਾਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ **ਟੀ.ਟੀ. ਐਥਨੀ ਕੇਸ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਪੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸੇ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਪੱਟੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਪਹਿਲੇ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਸੰਸਕਰਣ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ **ਟੀ.ਟੀ. ਐਥਨੀ ਕੇਸ** (ਸੁਪਰਾ), **ਉਪਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸੀ** ਏਸੇ (ਸੁਪਰਾ), **ਅਰਨਬ ਗੋਸਵਾਮੀ ਕੇਸ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਤੇ **ਬਾਬੂ ਭਾਈ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।** (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ:-

“ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਐਫਆਈਆਰ ਇੱਕੋ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕੋ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ, ਤਾਂ ਅਗਲੀਆਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਬਾਅਦ ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਅਪੈਰਾ ਯਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਾਂ ਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ

ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵਾ, ਜਾਂਚ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ।”

(60) ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਗਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਐਫਆਈਆਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ।

(61) **ਬਾਬੂ ਭਾਈ ਕੇਸ** ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਹੁਣ ਅਹਿਮੀਅਤ ਗੁਆ ਚੁੱਕਾ

ਹੈ। ਸੁਪਰਾ ^{OTHERS} (Rajbir Sehrawal, J.) ਸਿਵੇਂ ਕਿ ਅਰਨਭ ਗੋਸਵਾਮੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਜੀ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਅਪੈਰਾ ਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਦੂਜੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ, ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਘਟਨਾ ਦੇ 'ਨਤੀਜੇ' ਵਜੋਂ, ਦੂਜੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਅਟੱਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ। ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਉਸੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਘਟਨਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਪਰੀ ਹੈ।

(62) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਸਾਰਥਕਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਧਾਰਾ 465 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਬਦਨੀਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਬੇਤੁਕੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 465 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫਸਰ ਲਈ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੁਝ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਪੇਸ਼ਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਦਾਰਥ। ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲੀਬਿਤ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਕਤ ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ. ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਸ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਰੀਵਿਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੁੜ-ਨਿਆਇਕਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(63) ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਵਾਰੰਟਿੰਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। , ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.3

ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ⁹ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਏਜੰਡੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਨੂੰ ਡੱਪ ਅਤੇ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। , ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪੱਖਪਾਤੀ, ਬੇਤੁਕੀ ਅਤੇ ਭੈੜੀ ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਮਨਘੜਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾ ਕੇ/ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੀ-54 ਅਤੇ ਪੀ-55 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਵਜੋਂ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਹਨ। , ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਅਨੁਸੂਚੀ P-21, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ/ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫਸਰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਜੰਗਲੀ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੰਜੂਦਾ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫਸਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਬਦਨਾਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਨਿਰਪੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫਸਰ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਬਦਸਲੂਕੀ, ਬਦਨਾਮੀ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਹੀ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਗਲਤ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜੋ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਸਾਧਾਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਬਦਨੀਤੀ ਅਤੇ ਖਰਾਬ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼; ਜਿਵੇਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਹੁਦੇ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਨੂੰ ਬੁਲਡੋਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਭਟਕਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 2010 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 20199 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ P-21 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਵਾਨੀ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨਹੀਂ। ਨੇ ਪੀੜਤਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ

²¹(2019) 9 SCC 24,

OTHERS
(*Rajbir Sehrawal, J.*)

ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਪੈਰਾ ਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦਾ ਵਕੀਲ ਵੀ ਉੱਥੇ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬੈਂਚ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਲਈ ਸੀ, ਪਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਉਕਤ ਮੁਆਫੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 'ਤੇ ਲਾਗਤ ਲਗਾਏ ਬਿਨਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ 'ਤੇ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖਰਚੇ ਵਜੋਂ 5000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਬੋਝ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ 25.06.2020 ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ 8 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਦਿਨ ਲਈ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸਦੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ 'ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪੱਖ' 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਤਤਕਾਲੀ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਅੱਗੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਏ ਦੋਸ਼ ਸਨ ਕਿ ਤਤਕਾਲੀ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਸੀ

ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਬੰਧ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ! ਉਸ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਪਰ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ, ਇੱਕ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਵਜੋਂ, ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਜੇ ਕਿ ਉਹ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਲਿਖਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪੱਖ' 'ਤੇ ਪੱਤਰ। ਇਹ ਸ਼ਰਾਰਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਵੱਲੋਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਖੇ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਕਤ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਉਕਤ ਥਾਣੇ ਦੇ ਕੇਸ ਬਾਕਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ

OTHERS
 31.05.2020 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਰੋਸਟਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਡਿਊਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵਜੋਂ 23.06.2020 ਤੋਂ 26.06.2020 ਤੱਕ ਹੀ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਵੱਲੋਂ ਉਕਤ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਘੜ ਸਕੇ। ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦਾ ਇੱਛਤ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ, ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅਪੋਰਾ ਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ। ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਤੀਜਾ; ਜੋ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ; ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਫਸਰ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੀ ਗਈ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਗੋਂ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਮਾਂਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਵੀ। ਆਧਾਰ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਪਰ ਜਿਸਦਾ ਭਾਸ਼ਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਵੱਲੋਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਮਾਂਡ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਵੀ ਦੋ ਦਿਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ | ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਰਖਾਸਤ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਤਤਕਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ।

ਪਹਿਲੂ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਨੁਸੂਚੀ P-54 ਅਤੇ P-55 ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ 2019 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ। ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਿਆਂ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੋੜ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਏਗੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗੀ। . ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਵੀ ਸ਼. ਨਰੇਸ਼ ਗੁਜਰਾਲ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ (ਰਾਜ ਸਭਾ) ਪੰਜਾਬ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਚੋਣ ਡਿਊਟੀ ਦੇ

OTHERS
(*Rajbir Sehrawati, J.*)

ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਇਥੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ 23.5.2019 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਹੇਠ ਚਲਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਅਜੇ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਇਹ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ SIT ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 3 ਵੱਲੋਂ ਸਿਆਸੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਮਕਸਦ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਅਤੇ ਬੇਤੁਕਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸਦੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੱਜ ਕੌਣ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਕਤ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਕ ਹੋਰ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਬਿਆਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੀ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬੇਹੁਦਾਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਾਟਕ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਲਈ; ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3; ਉਸਦੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ; ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਬੇਤੁਕੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਟਕਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ(ਆਂ) ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ; ਸਾਧਾਰਨ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੇ ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਵਾਜਬ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹਨ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(64) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅੰਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਮਾੜੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਠਿਤ ਐਸਆਈਟੀ ਨੂੰ 18.4.4 ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ਵਨ ਮੈਨ ਸ਼ੋਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 2020 ਤੋਂ ਬਾਅਦ,
²¹(2019) 9 SCC 24,

OTHERS
(*Rajbir Sehrawati, J.*)

ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਇੱਕ ਡੀ-ਫੈਕਟੋ ਇਕੋ ਕੰਟਰੋਲਰ ਸੀ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਦਲੀਲਾਂ ਹਨ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿੱਜੀ ਬਦਨਾਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕੁਝ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਬਣਨ ਲਈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੁੜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਐਸਆਈਟੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਕੁਝ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਐਸਆਈਟੀ ਦੇ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀਆਂ ਕੁਝ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਰਾਜ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਸੀ

ਰਾਜ ਦੇ ਅਥਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ/ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕੁਝ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਵਿਧਾਨਕ ਹੈ। ਸਗੋਂ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ; ਸਿਰਫ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਨੂੰ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਜਾਂਚਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਇੱਕ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਸਿਆਸੀ ਅਰਥ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਇਸ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰਿਆ-ਭਰਿਆ ਸਿਆਸੀ ਚਰਾਂਦ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਮਕਸਦ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਨਾਟਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਈ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਹਮਾਇਤ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੈ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ⁴ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚਕਾਰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਕੇਵਲ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭਾਗੀਦਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਇੱਕ ਡੀਓ ਪੱਤਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਵਿਰੁੱਧ ਦਿੱਤੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਤਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਗਠਜੋੜ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ; ਕਿਸੇ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ।

(65) ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸਲਈ, ਇਹ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਰਗੀਆਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਲਪਨਿਕ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਨਾ ਤਾਂ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮੁਸਤੈਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਚੋਣਾਂ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣ ਜਾਂ ਚਲਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਚਲਾਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ, 25.07.2019 ਨੂੰ ਚੋਣ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਬਿਲਕੁਲ ਖੋਖਲੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ। ਜੇਕਰ ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਕੁਝ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਚਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ; ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ।

(66) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤੱਤ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 3 ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਇੰਚਾਰਜ

OTHERS
(*Rajbir Sehrawal, J.*)
ਬਣਾਉਣਾ ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਬੁਲਡੋਜ਼ ਕਰ ਸਕੇ; ਇਹਨਾਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਬ-ਟੀਮ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਨੂੰ ਬਣਾ ਕੇ SIT ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਟੀਮ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਤਤਕਾਲ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ SIT ਦੀ ਬਣਤਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ SIT ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਭਾਰਤੀ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਵਿਡ- ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੇੜਲੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। 19 ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਟੀਮ ਦੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਤਾਇਨਾਤੀ ਤੋਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਐਸਆਈਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਸੀਨੀਅਰ ਆਈਪੀਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੋਧ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸੀਨੀਅਰ ਸੀ। ਉਸ SIT ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਆਈਪੀਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਸਨ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਦਿਖਾਓ ਕਿ ਸ਼. ਪ੍ਰਬੋਧ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਦੇ SIT ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ IPS ਅਫਸਰ ਨੇ SIT ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਬੋਧ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਐਸਆਈਟੀ ਦੀ ਬਣਤਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਸਆਈਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਆਪਹੁਦਰੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਮਾਮਲਾ ਸੀ. ਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਐਸਆਈਟੀ ਦੇ ਉਕਤ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ SIT ਦੇ ਉਕਤ ਮੈਂਬਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਚਲਾਨ ਉੱਤੇ ਵੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਿਰਫ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਹੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਨਾ ਕਿ SIT ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਵੱਲੋਂ। ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਬੋਧ ਕੁਮਾਰ ਜਾਂ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਐਸਆਈਟੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚਲਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ SIT ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਉਕਤ ਚਲਾਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਦੇ SIT ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸਆਈਟੀ ਦੀ ਬਣਤਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਬਾਕੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕਦੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਦੋ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,

ਪਹਿਲਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਕਤ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ SIT ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ SIT ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ 'ਸਹਿਮਤੀ' ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੂਜਾ, ਰਾਜ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ SIT ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕਦੇ ਵੀ ਜਿੰਮੀ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ; ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਜੋਂ। ਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰਕਰਤਾ ਸਨ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3. ਹਾਲਾਂਕਿ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਰਾਜ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਐਂਟਰੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ SIT ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਨਾਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਜਿੰਮਨੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਿਰਫ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ। ਇਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਨਾਲ ਜਿੰਮੀ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਉਸ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਐਸਆਈਟੀ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਮੁਖੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਐਸਆਈਟੀ ਦੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣਾਉਣ ਲਈ; ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਕੰਮਕਾਜ ਅਤੇ ਬੁਲਡੋਜ਼ਿੰਗ ਸ਼ੈਲੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

(67) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿੱਜੀ ਬਦਨਾਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਕੇਸ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਣੇ ਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤ ਲੱਭਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਸ ਵੰਗ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ; ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਛੱਡੇ। ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਨਾ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਮਨ ਵੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਅਪੈਰਾ ਧ ਜਾਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ; ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ²¹(2019) 9 SCC 24,

OTHERS
(*Rajbir Sehrawal, J.*)

ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸੰਮਨ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ⁷ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਲੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਪੁਲਿਸ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡੀਜੀਪੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਰਿਮਾਂਡ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਸਪਸ਼ਟ ਆਧਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਸ਼ਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਇਹ ਦੋਸ਼ੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ

ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਤਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.3 ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਾਲ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਉਸ ਥਾਣੇ ਦੀ ਜ਼ਿਮਨੀ/ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਡਾਇਰੀ, ਉਸ ਥਾਣੇ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੱਕ ਲੀਬਿਤ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਆਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹੇ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਉਸ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਉੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਗਵਾਹ ਬਣਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। . ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਇੱਕ ਬਾਹਰੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਨਿੱਜੀ ਬਦਨਾਮੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਕਰਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 173 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ **ਭਜਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ)**, **ਮੁਥਾ ਐਸੋਸੀਏਟਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ**, **ਸ਼ਿਵ ਨਾਥ ਪ੍ਰਸਾਦ (ਸੁਪਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ **ਸਰੋਜ ਕੁਮਾਰ ਸਾਹੂ (ਸੁਪਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ , ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ **ਭਜਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖੁਦ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਅਤੇ 'ਮਾਲਮਈਆਂ' ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ **ਰੁਬਾਬੁਦੀਨ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪਾਇਆ ਹੈ**²²। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ **ਬਾਬੂ ਭਾਈ (ਸੁਪਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਬਦਨਾਮੀ ਜਾਂ ਬਦਨੀਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫਸਰ ਦੀ ਬਦਨੀਤੀ ਅਤੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦਾ 'ਪ੍ਰਭਾਵ' ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਕਾਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

(*Rajbir Sehrawat, J.*)

ਇਸ ਲਈ, ਘਿਨੌਣੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸਟਿੰਗ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਗੁਆਚਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮਨਘੜਤ ਅਤੇ ਨਿਰਮਿਤ ਕਥਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਗਲਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਆਂ ਦੀ ਕੁਤਾਹੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਮਾੜੀ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪੈਰਾ ਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਨ। ਕਥਿਤ ਗਵਾਹ. ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(68) ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ 14.10.2015 ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ.192 ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਸੀ। ਘਟਨਾ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ; ਅਤੇ ਉੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਅਰਥ ਜੋੜ ਕੇ ਵੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਕਥਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ; ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ; ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਕਥਿਤ ਸਬੂਤ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਜਾਂ ਅਪੈਰਾ ਧ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.3 ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖੇਗੀ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੇ ਕੇਸ ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(69) ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੇਢੰਗੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ

ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿ ਕੇਵਲ ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਘਟਨਾ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਭਾਵ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰ. 192 ਮਿਤੀ। 14.10.2015. ਇਸ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਸਨੇ ਕਥਿਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਥਿਤ ਜ਼ਖਮੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 173 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਪੈਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“ਕੇਸ ਦਾ ਸਾਰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ 14.10.2015 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਚੌਕ ਵਿਖੇ ਜਿੱਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਧਰਨੇ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ‘ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਭੜਕਾਹਟ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਬਰਗਾੜੀ ਅਤੇ ਬੁਰਜ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘਵਾਲਾ ਵਿਖੇ। ਇਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿਚ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਧਰਨੇ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਰਦਾਸ (ਨਿਤਨੇਮ-ਪਾਠ) ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਆਕਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਇਸ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਐਫਆਈਆਰ ਸਿਰਫ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਇਨਕੁਆਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)।

ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ (ਐਫਆਈਆਰ ਨੰ. 129 ਮਿਤੀ 07.08.2018) ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (SIT) ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਨੰਬਰ 5501-08/CR-IN-II ਮਿਤੀ 10.09.2018 ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚਾਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। (ਕਾਪੀ ਨੱਥੀ ਹੈ)

ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਸੀ

ਨੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਸਨ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਸਮੱਗਰੀ ਸਬੂਤ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਗਾਇਬ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

(*Rajbir Sehrawat, J.*)

(70) ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਅਸਥਿਰ ਹੈ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰ.192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ; ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਵਰਜ਼ਨ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਬਿਨਾਂ ਭੜਕਾਹਟ' ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਬਿਨਾਂ ਭੜਕਾਉ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ, ਪਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਉਲਟ ਸਨ। ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਅੱਗੇ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੂਸਰਾ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਹਿ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਕਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਸਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੂਜੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਅੱਗੇ ਝੂਠੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਖੁਦ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪੈਰਾ ਧ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਭਾਗਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਵੀ, ਦੂਜੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ।

(71) ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਤਤਕਾਲੀ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਤਤਕਾਲੀ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਡੀਜੀਪੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਵਿੱਚ

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ ਕਾਲ ਵੇਰਵਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਡੀਜੀਪੀ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਜਾਂ ਵਿਧਾਇਕ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਚਾਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਗੜਨ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਡੀਜੀਪੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮਹਿਜ਼ ਤੱਥ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਜਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਜ਼ਿਸ਼

ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮਨਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਡੀਜੀਪੀ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਪੈਰਾ ਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਗਲਤ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲਤ ਕੰਮ ਲਈ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅਪੈਰਾ ਧਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਨ; ਅਜੀਬ ਘੱਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਜੇਕਰ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਡੀਜੀਪੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਮ ਸੜਨ ਵੇਲੇ ਬਾਜੀ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੀਰੇ ਵਜੋਂ ਦਾਗ ਜਾਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਕਾਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋੜਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਓਐਸਡੀ ਦੇ ਫੋਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਸੰਸਕਰਣ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਨੇ ਦੂਰੋਂ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਪੈਰਾ ਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਏਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ; ਅਤੇ ਆਈ.ਜੀ.ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ੋਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਕੱਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਥੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਆਰਮਡ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ 13^{ਵੀਂ} ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੇ ਜਵਾਨ ਵੀ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਐੱਚ.ਸੀ.ਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ 'ਚ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ 'ਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਇਸ 13^{ਵੀਂ} ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਉਥੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ। ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਦਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਅਸਾਧਾਰਨ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸਨੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚੁਣਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੁਣਿਆ। ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ। ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ

(Rajbir Sehrawat, J.)

ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਮਿਲੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰਵ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਨ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨਾ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਈ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(72) ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 129 ਮਿਤੀ 07.08.2018 ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਆਪਣੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਲਪਨਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫਿਲਮ ਅਭਿਨੇਤਾ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ "ਸਿੰਘ ਇਜ਼ ਬਲਿੰਗ" ਨਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਲ 2012 ਦੀ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਘਟਨਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਵੀ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ; ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ, ਸਿਰਸਾ ਦੀ ਕਥਿਤ ਮਾਫੀ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਵੀ, ਉਹ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁੱਬੀ, ਜਿਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਮੁਆਫੀ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਰੋਲ ਧਾਰਮਿਕ ਮਸਲਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ; ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸਥਾਪਤ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ; ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਕਥਿਤ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 23.5.2019 ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਰੀਬ ਦੋ ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵਾਂ ਸਿਆਸੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਇਹ ਭੁੱਲ; ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ

ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਉੱਚੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੱਲ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਸਿਆਸੀ ਘੋੜੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇ, ਕੋੜੇ ਮਾਰਨ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਿਛਲੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਇਕੋ ਇਕ ਸੰਭਾਵੀ ਤੱਥ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦਾ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਵਿਧੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ।

(73) ਅੱਗੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਲਈ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3, ਜੋ ਕਿ 14.10.2015 ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 192 ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫਸਾਉਣ 'ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਦੀ ਗਲਤ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਵਿੱਚ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ; ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਵਿਚ ਧਾਰਾ 161 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਜੋ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰ. 192 ਮਿਤੀ 14.10 ਵਿਚ ਅੰਸ਼ਕ ਤਫਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਉਲਟ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। .2015. ਅਜਿਹਾ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਅਵਾਰਾ ਗਵਾਹਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਕਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ: 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਵਿਚ ਦਰਜ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਬਦਲ ਕੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨਕਰਤਾ/ਗਵਾਹ ਬਣਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅਪੈਰਾ ਥਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਝੂਠੇ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਰੀ ਕੋਟ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 161 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਬਦਲ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 129 ਮਿਤੀ 7.8. ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 2018

(Rajbir Sehrawat, J.)

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਉਹ ਹਿਸਾ ਜਿਸ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੈਰਾ ਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਗਵਾਹਾਂ ਐਸ.ਆਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਐਚ.ਸੀ ਜੰਗ ਸਿੰਘ, ਐਚ.ਸੀ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਏ.ਐਸ.ਆਈ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਇੱਕੋ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਵੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਪੈਰਾ ਧ. ਇਸ ਲਈ, ਕਥਿਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਇਸ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਾਰਨ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਉਣਾ; ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ।

(74) ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਜੋ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹਨ। ਉਸ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪੁਲੀਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਐਚ.ਸੀ ਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। , ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਐਮ.ਐਲ.ਆਰ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਖੋਚਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਕੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਪੁਲਿਸ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ

14.10.2015 ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 192 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3। ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲਈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਜੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਦੀ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਫਾਇਰਿੰਗ ਰਾਊਂਡ ਦੇ ਖਾਲੀ ਪਏ ਗਬਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਕੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ, ਦੁਬਾਰਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਉਹ

ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

ਭਾਈ ਪੰਥਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਤਤਕਾਲੀ ਐਸਐਚਓ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਹੁਣ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ) ਦੁਆਰਾ ਤਤਕਾਲ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192/2015 ਹੋਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 14.10.2015 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਬਰਗਾੜੀ ਅਤੇ ਬੁਰਜ ਜਵਾਹਰਸਿੰਘਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ 14.10.2015 ਨੂੰ ਲੋਕ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਚੌਕ ਵਿਖੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਧਰਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਧਰਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਬਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ.192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 307, 353, 332, 323, 382, 435, 283, 120-ਬੀ, 149, 1459 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਭਾਈ ਪੰਥਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ 1984 ਦੇ ਨਕਸ਼ਾਨ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਸਬੰਧੀ 3, 4 ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਕੋਟਕਪੂਰਾ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਪੰਥਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ 8 ਹੋਰਾਂ (ਕਾਲਮ ਨੰ. 2 ਅਨੁਸਾਰ; ਸੂਚੀ ਨੰਬਰ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 14.10.2015 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 16.10.2015 ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੇਕਸੂਰ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ।

(75) ਇਸਲਈ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.3 ਵੀ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਾਉਣ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਪੁਲਿਸ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਮਨਮਾਨੀ ਦੀ ਸਿਖਰ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਵਾਰ-ਵਾਰ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 'ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ' 'ਤੇ 'ਬਿਨਾਂ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ' ਕੀਤੀ; ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ

(Rajbir Sehrawat, J.)

ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਇਜਾਜ਼ਤ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਸਥਿਤੀ ਕਾਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਐਸਡੀਐਮ ਸਮੇਤ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਐਸਡੀਐਮ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਰਜਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਬਿਨਾਂ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਸੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਸਨ। ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੈ; ਉਸ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਚ ਦਸ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਖਾਲੀ ਪਏ ਗਬਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ; ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਹ 10 ਖਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ MHC ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਸਨ ਪਰ MHC ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖਾਲੀਆਂ ਦੀ ਰਸੀਦ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਖਾਲੀ ਪਏ ਗਬਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਅਜੀਬ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ; ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੋਲੀ ਨਹੀਂ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਗਬਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਤਰਕਹੀਣ ਸੁਭਾਅ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੁੱਕ ਜਾਂ ਕ੍ਰੋਕ ਦੁਆਰਾ ਰੱਸੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੱਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(76) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ

ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਹੋਰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਬੇਸ਼ਕ, ਕਿਸੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਿੰਸਾ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਕੁਝ

ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ; ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਇੱਕ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੀ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਪੋਸਟ-ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਲਈ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦੇ ਕੋਣ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ। ਨੰ: 129 ਮਿਤੀ 07.08.2018। ਇਹ ਵੇਰਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 07.08.2018 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਉਲਟ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ 'ਸ਼ਾਂਤਮਈ' ਸਨ ਜਾਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ 'ਬਿਨਾਂ ਭੜਕਾਹਟ' ਸੀ। ਸਗੋਂ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉਸੇ ਤਰਤੀਬ ਅਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਰਣਨ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਹੇਠਾਂ ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

(L) "ਠੀਕ ਹੈ" ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਚੌਕ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ 21.19 ਮਿੰਟ ਦੀ ਸੀਸੀਟੀਵੀ ਫੁਟੇਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਦਾ ਵਰਣਨ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਪੰਨਾ 57 ਤੋਂ 60 'ਤੇ "ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ" ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਰਣਨ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਨਾ 57-60 ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਵੀ ਇੱਥੇ ਅਨੁਬੰਧ ਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। (ਆਈ). "ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵੇਰਵੇ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਦਿਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਲਗਭਗ 6.18 ਵਜੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੈਮਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕਾਲੇ ਅਤੇ ਚਿੱਟੇ ਤੋਂ ਰੰਗੀਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਐਸਐਸਪੀ ਫਰੀਦਕੋਟ ਆਪਣੇ ਗੰਨਮੈਨ ਸਮੇਤ ਅਸਾਲਟ ਰਾਈਫਲਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸਵੇਰੇ 6.24 ਵਜੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ 6.28 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ 6.24 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਘੇਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਚੁੱਪਚਾਪ ਆਪਣੀ ਰੁਟੀਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਸਵੇਰੇ 6.28.11 ਵਜੇ, ਪੁਲਿਸ ਬੰਦ ਹੁੰਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ 'ਤੇ, ਡੀਆਈਜੀ ਸ੍ਰੀ ਖਟੜਾ ਡੀਆਈਐਸ ਏਐਸ ਚਾਹਲ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਐੱਸਐੱਸਪੀ ਫਰੀਦਕੋਟ, ਐੱਸਐੱਸਪੀ ਮਾਨਸਾ, ਐੱਸਐੱਸਪੀ ਮੋਗਾ ਅਤੇ ਡੀਐੱਸਪੀ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਜਦੋਂ ਧਰਨਾਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਗਏ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਡੀਆਈਜੀ ਵੀ ਨਾਲ ਸਨ। ਡੀਆਈਜੀ ਖੱਟੜਾ ਅਤੇ ਡੀਆਈਜੀ ਸ੍ਰੀ ਚਾਹਲ ਸਮੇਤ ਐਸਐਸਪੀ ਫਰੀਦਕੋਟ ਧਰਨਾਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਵੇਰੇ 6.30.19 ਵਜੇ ਡੀਆਈਜੀ ਸ੍ਰੀ ਖੱਟੜਾ ਭਾਈ ਪੰਥ ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਧਰਨਾਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਚਾਹਲ ਐਵੀਲ ਡਰੈੱਸ ਪਹਿਨ ਕੇ ਪਿੱਛੇ

(Rajbir Sehrawat, J.)

ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਨੇੜੇ ਹੀ ਡੀਐਸਪੀ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਸਵੇਰੇ 6.31.30 ਵਜੇ ਅੱਗੇ ਬੰਦ ਹੁੰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਡੀ.ਆਈ.ਆਰ ਸ੍ਰੀ ਖੱਟੜਾ ਬੈਠ ਕੇ ਭਾਈ ਪੰਥਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਡੀਐਸਪੀ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਖੜ੍ਹੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਵੇਰੇ 6.32 ਵਜੇ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਚਾਹਲ ਸਵੇਰੇ 6.33.06 ਵਜੇ ਹੱਥ ਹਿਲਾ ਕੇ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਡੀਆਈਜੀ ਸ੍ਰੀ ਖੱਟੜਾ ਸਵੇਰੇ 6.34.10 ਵਜੇ ਉੱਠਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੈਗਾ ਰੋਡ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸ੍ਰੀ ਉਮਰਾਨੰਗਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮੁੜਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਸਵੇਰੇ 6.35 ਵਜੇ ਹੋਰ ਬੰਦ ਹੁੰਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਡੀਆਈਜੀ ਸ੍ਰੀ ਖੱਟੜਾ, ਡੀਆਈਜੀ ਏਐਸ ਚਾਹਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗਏ ਸਨ, ਸਵੇਰੇ 6.35.07 ਵਜੇ ਸ੍ਰੀ ਉਮਰਾਨੰਗਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਉਮਰਾਨੰਗਲ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਫਿਰ ਸਵੇਰੇ 6.37.09 ਵਜੇ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਸ੍ਰੀ ਉਮਰਾਨੰਗਲ ਸਵੇਰੇ 6.38.50 ਵਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਵੇਰੇ 6.40.40 ਵਜੇ, ਪਰ ਉਲਟਾ ਚੌਕ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੇੜੇ ਹੀ ਵਜਰਾ ਗੱਡੀ ਵੀ ਖੜ੍ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਬੱਸ ਸਵੇਰੇ 6.42 ਵਜੇ ਭੀੜ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤਿੱਖੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਵੇਰੇ 6.42.45 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਲਗਭਗ ਚਾਰਜਿੰਗ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੈਤੋ ਰੋਡ ਸਾਈਡ ਵਾਲੇ ਕੈਮਰੇ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਉਮਰਾਨੰਗਲ ਸਵੇਰੇ 6.42.44 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 6.43.10 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ 'ਚ ਹੰਗਾਮਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ | ਸਵੇਰੇ 6.44.10 ਵਜੇ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ ਬੱਸ ਸਾਈਡ ਵੱਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਪੰਡਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ 6.44.20 ਵਜੇ ਬੱਸਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ 6.44.11 ਵਜੇ ਪੁਲਿਸ ਭਾਈ ਪੰਥਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉੱਠੇ ਕਿ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵੀ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਸਵੇਰੇ 6.44.49 ਵਜੇ ਵਾਟਰ ਕੈਨਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭੀੜ ਪਾਣੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੌਕ ਤੋਂ ਖਿੰਡ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ 6.45.40 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਫਿਰ ਭੀੜ ਨੂੰ ਕੁੱਟਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ 6.46 ਵਜੇ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਦੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਐਸਐਸਪੀ ਸ਼ਰਮਾ ਵੀ ਫਰੀਦਕੋਟ ਰੋਡ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਲੱਗੇ ਕੈਮਰੇ ਤੋਂ ਡੰਡੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਸਵੇਰੇ 6.46.08 ਵਜੇ ਭਾਈ ਪੰਥਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਭਾਈ ਪੰਥਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੁੱਕਦੀ ਹੋਈ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਲ ਤੋਪਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਤੋਂ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਪਾਣੀ ਦੇ

ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਟੈਟ ਨੂੰ ਅਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਖਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਵੇਰੇ 6.45.30 ਵਜੇ ਦੰਗਾ ਕੰਟਰੋਲ ਵਜਰਾ ਗੱਡੀ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਭਾਈ ਪੰਥਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਘਸੀਟਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ। ਜਲ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਚੌਕ ਤੋਂ ਭੱਜਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ 6.47.20 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਜਦੋਂ ਜਲ ਤੋਪਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਆਪਣੀ ਦਿਸ਼ਾ ਗੁਆ ਬੈਠੀ ਤਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਚੌਕ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਤਲਵਾਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਵੇਰੇ 6.48 ਵਜੇ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ 6.48.40 ਵਜੇ ਧੂੰਆਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਚੌਕ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਵਾਟਰ ਕੈਨਨ ਗੱਡੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਜਰਾ 'ਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਚੌਕ 'ਚ ਧਰਨਾਕਾਰੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕ 'ਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਅੱਗ ਦੇ ਨਾਲ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਚਮਕ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ 6.49.10 ਵਜੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਰੋਡ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਭੱਜਣ ਲੱਗੇ। ਸਵੇਰੇ 6.49.35 'ਤੇ ਚੌਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪੁਲਿਸ ਸਵੇਰੇ 6.49.50 'ਤੇ ਚੌਕ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਗੰਨਮੈਨ ਨਾਲ ਐਸਐਸਪੀ ਫਰੀਦਕੋਟ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਗੰਨਮੈਨ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ 6.50.20 ਵਜੇ ਹੀ ਚੌਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਪਥਰਾਅ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਚੌਕ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਚੌਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਫੜਦੀ ਅਤੇ ਕੁੱਟਦੀ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ 6.51 ਤੋਂ 6.52 ਵਜੇ ਤੱਕ ਚੌਕ ਵਿੱਚ ਵਜਰਾ ਵਾਹਨ ਅਤੇ ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਚਲਦੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਕਸਦ ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲੇ ਸੁੱਟਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ 6.49.27 ਵਜੇ, ਇੱਕ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਵੀ ਐਸਐਲਆਰ ਤੋਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਸਿੱਧੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਦਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਸਵੇਰੇ 6.52.27 'ਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਸ਼ਰਮਾ ਆਪਣੇ ਗੰਨਮੈਨ ਨਾਲ ਚੌਕ 'ਚ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਉਸ ਦਾ ਗੰਨਮੈਨ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ 6.53.20 ਵਜੇ, ਪੁਲਿਸ ਟੈਟ ਨੂੰ ਉਖਾੜਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕ ਵਿੱਚ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਘੁੰਮਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਨੂੰ ਡੰਡੇ ਨਾਲ ਕੁੱਟਦੇ ਹੋਏ। ਐਸਐਸਪੀ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਸ੍ਰੀ ਉਮਰਾਨਗਲ, ਸ੍ਰੀ ਚਾਹਲ, ਸ੍ਰੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸ਼ਰਮਾ ਵਰਗੇ ਸਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। ਸ੍ਰੀ ਏ.ਐਸ.ਚਹਿਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਖੱਟੜਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ

(*Rajbir Sehrawat, J.*)

ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਕੈਮਰੇ ਵਿਚ ਚਰਨਜੀਤ ਸ਼ਰਮਾ ਹੱਥ ਵਿਚ ਅਸਾਲਟ ਰਾਈਫਲ ਲੈ ਕੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਈਫਲ ਖਾਲੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਗੰਨਮੈਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦਾ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕੈਮਰੇ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਏ.ਐਸ. ਚਾਹਲ, ਡੀਆਈਜੀ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਰਿਵਾਲਵਰ ਲੈ ਕੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ (ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਦਾ ਗੰਨਮੈਨ) ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਰਿਵਾਲਵਰ ਲੈ ਕੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਵੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਿਵਾਲਵਰ ਸੌਂਪਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਚਰਨਜੀਤ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਆਉਣ ਲਈ ਹੱਥ ਨਾਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਉਤਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸਵੇਰੇ 6.52 ਤੋਂ 7.00 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਫੁਟੇਜ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ 6.48.35 ਤੋਂ 6.50 ਵਜੇ ਤੱਕ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਹਲਕੀ-ਫੁਲਕੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਭੀੜ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਿੰਡਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਚੌਕ ਵੱਲ ਪਰਤ ਗਈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਵਜਰਾ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਉਂਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਜਰਾ ਗੱਡੀ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਧਰਨਾਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਦਰਅਸਲ, ਜਲ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਕਿਸੇ ਅਣਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਚੌਕ ਤੋਂ ਭੱਜਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੇਗਾ ਰੋਡ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਲੱਗੇ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਇਸ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 6.49.16 ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 6.52.48 ਤੱਕ ਦਰਮਿਆਨੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਅਤੇ ਲਾਈਟਿੰਗ ਹੁੰਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਮੁਕਤਸਰ ਰੋਡ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਚੌਕੀ ਵੱਲ ਮੁੜੀ ਤਾਂ ਮੁਕਤਸਰ ਰੋਡ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਕੈਮਰੇ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 3 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਚੌਕ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੇ ਛੋਟੇ ਟੈਂਪੂ ਵਿੱਚ ਪਏ ਸਾਊਂਡ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ/ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਵੇਰੇ 6.53.46 ਵਜੇ ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਪੁਲਿਸ ਸਵੇਰੇ 6.58.45 ਵਜੇ ਇਸ ਟੈਂਪੂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਉਂਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਡੀਆਈਜੀ ਏਐਸ ਚਾਹਲ, ਆਈਜੀ ਪੀਐਸ ਉਮਰਾਨਗਲ। ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਉਸੇ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

(77) ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਤੀਜੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੋਈ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੀਜੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ; ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਣਨ ਵਿੱਚ ਹੀ; ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ

ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਬਿਨਾਂ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਸੀ; ਇਸ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।

(78) ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗਠਿਤ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੜੱਪ ਕੇ ਉਸਦੀ ਨਿੱਜੀ ਬਦਨੀਤੀ ਅਤੇ ਖਰਾਬ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਕੇ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਪੁਲਿਸ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ.192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਭੁੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. 129 ਮਿਤੀ 07.08.2018 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.3 ਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ.192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਪੁਲਿਸ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬੇਕਸੂਰ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.3 ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਾਜ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ; ਅਤੇ ਤਤਕਾਲ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਨਾਟਕ; ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਕੇ; ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ; ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਥਿਤ ਗਲਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਜਨਤਕ ਦਬਾਅ ਨੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਵੀ ਬਦਨੀਤੀ, ਤਰਕਹੀਣਤਾ ਅਤੇ ਬੇਹੂਦਾ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ।

ਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ, ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਨਾ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੁੜ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(79) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਖੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 3 ਮਿਤੀ 129 ਮਿਤੀ 7.8.2018 ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਦੋਨੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੰ. ਰੱਦ ਕੀਤੇ

(Rajbir Sehrawat, J.)

ਜਾਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਅਨੁਸਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

(80) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪੈਰਾ ਧ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਜਾਂਚ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਧਰਮ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ; ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ; ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ; ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਨਿਆਂ ਦੀ ਬੇਅੰਤ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੁਝ ਹਾਈਪਰ-ਚਾਰਜਡ ਵਰਗ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 21.10.2015 ਦੀ ਇੱਕ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 130 ਦੇ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪਰ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਜੋ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਣ; ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਰਪੱਖ, ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ; ਜਾਂਚ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ; ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਬਾਹਰੀ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ; ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ Cr.PC ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਰੈਂਕ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

(i) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤਿੰਨ ਸੀਨੀਅਰ ਆਈਪੀਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਐਸਆਈਟੀ) ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗੀ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਰੈਂਕ ਅਤੇ ਅਹੁਦਾ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵ; FIR ਨੰ: 192 ਮਿਤੀ 14.10.2015 ਅਤੇ FIR ਨੰ: 129 ਮਿਤੀ 07.08.2018;

(ii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਿਮਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ; ਇਸ SIT ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਇਹ SIT ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਰਫ

ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰੇਗਾ;

(iii) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਐਸਆਈਟੀ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। SIT ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂਚ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਹ ਉਕਤ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਹਨ;

(iv) ਇੱਕ ਵਾਰ ਗਠਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ SIT ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਸਿਵਾਏ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ, ਅਸਮਰੱਥਾ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ;

(v) ਜਾਂਚ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ ਟੀਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ; ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਹੇਠ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਵੀ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ;

(vi) ਐਸਆਈਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਲੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਉਹ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਜਨਤਾ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਰਾਏ ਦਾ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ;

(vii) ਇਹਨਾਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, SIT ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(81) ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਉਮੀਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਐਸਆਈਟੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

(82) ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਬਕਾਇਆ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੇਐਸ ਮਹਿੰਦੀਰਤਾ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

GURDEEP SINGH v. STATE OF PUNJAB AND
OTHERS
(Rajbir Sehwat, J.)

85
5